

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної

роботи

Пантелеймонов А.В.

2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ магістр _____

галузь знань _____ 01 «Освіта» _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія) _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Географія, Людина і природа та туристська робота _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ геології, географії, рекреації і туризму _____

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

геології, географії, рекреації і туризму

“ 30 ” серпня 20 18 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Жемеров Олександр Олегович, канд. географ. наук, доцент, професор кафедри

Програму схвалено на засіданні кафедри
фізичної географії та картографії

Протокол від “ 30 ” серпня 20 18 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

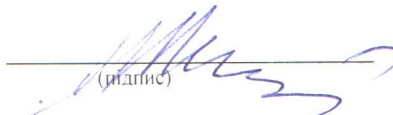

(підпис)

Голіков А.П.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
факультету геології, географії, рекреації і туризму
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 28 ” серпня 20 18 року № 1

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Жемеров О.О.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Педагогічний менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

студентів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 014.07 Середня освіта (Географія)

спеціалізації

Географія. Людина і природа та туристська робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення із сучасною теорією менеджменту (управління) освітою у різних її ланках, розкриття ролі менеджера освіти, підходів, методів розв'язання організаційних проблем освіти; ознайомлення з підходами і методами оптимального розв'язання проблем навчальних закладів в умовах ринкових відносин.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: аналіз сутності державної політики у галузі освіти; розкриття особливостей і значення педагогічного менеджменту; висвітлення історії розвитку педагогічного менеджменту та його методологічних основ; показ ролі педагогічного менеджменту у підвищенні якості освіти.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й магістратури	1-й магістратури
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
24 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
94 год.	102 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Фахові компетентності:

- організація комунікацій на основі базових знань про педагогічний менеджмент;
- особливості засобів, методів і форм менеджменту, у тому числі – з використанням інноваційно-комунікативних технологій;
- здатність ефективно застосовувати на практиці ті чи інші методи управління (на рівні керівника методичного об'єднання, завуча, директора) в освітніх закладах;
- здатність адаптуватися в управлінській ланці освіти для вирішення різних завдань організації навчання й виховання.

Знання:

- зміст понять «менеджмент» і «менеджер»;
- історія розвитку менеджменту, його основні школи;
- функції менеджменту організації; основні функції менеджера;
- роль менеджменту у функціонуванні системи освіти.
- принципи управління (демократизації, поєднання колегіальності з персональною відповідальністю, науковості, оперативності, ініціативи і активності, оптимізації);
- методи управління; класифікація методів управління (організаційні, методи інструктування, нормування, соціально-психологічні, економічні); функції управління (планування, організації, координування, контролю, регулювання, обліку, аналізу);
- функціональні обов'язки директора та інших педагогічних працівників; вимоги до шкільного планування;
- вимоги до організації і проведення атестації педагогічних працівників.

Уміння і навички:

- виявляти переваги і недоліки процесу управління;
- основні вимоги до сучасного менеджера освіти;
- виявляти основні компоненти діяльності менеджера освіти.
- пояснювати роль і дію різних принципів управління;
- пояснювати призначення різноманітних методів управління;
- пояснювати роль функцій управління, різних підрозділів органів управління освітою в оптимізації навчально-виховного процесу в школі;
- мати початкові навички наукової організації праці педагога і вміти застосовувати їх під час проходження педагогічної практики;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Теоретичні основи менеджменту та менеджменту освіти

Зміст понять «менеджмент» та «менеджер». Історія розвитку менеджменту, його основні школи.

Функції менеджменту організації та його основні компоненти. Співвідношення понять «менеджмент» і «управління». Переваги і недоліки процесу управління.

Фактори діяльності менеджера. Основні функції менеджера. Основні вимоги до сучасного менеджера.

Роль менеджменту в розвитку і функціонуванні системи освіти.

Тема 2. Методологія і методика моделювання організаційної структури освіти

Наукові основи управління загальноосвітнім науково-виховним закладом. Поняття «метод управління»: Вибір методу управління. Класифікація методів управління: економічні методи, організаційно-педагогічні методи (організаційні та розпорядницькі), соціальні і психологічні методи.

Класифікація методів впливу: методи матеріального стимулювання, моральної мотивації, примусового впливу. Методи управління за формою впливу: одиничний і колективний, одноактний і тривалий. Організаційне нормування.

Економічні методи управління школою. Організаційні методи управління, їх класифікація. Організаційно-стабілізуючі методи.

Функціональні обов'язки директора загальноосвітнього навчально-виховного закладу, його заступників.

Планування роботи загальноосвітнього навчально-виховного закладу. Види педагогічних планів.

Облік роботи загальноосвітнього навчально-виховного закладу. Перелік обов'язкових документів та терміни їх зберігання.

Атестація педагогічних працівників, її мета та завдання. Організація атестації педагогічних працівників та вимоги до її проведення.

Навчально-матеріальна база школи.

Розділ 2. МЕТОДИЧНА РОБОТА В ШКОЛІ ТА МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Методична робота в школі та управління нею

Завдання та зміст методичної роботи в школі. Форми методичної роботи з учителями (методичне об'єднання, семінари, практикуми, консультації, відкриті уроки, опорні школи) та їх характеристика.

Самоосвіта вчителя та її принципи. Організація методичної роботи з учителями малокомплектних шкіл. Організація методичної роботи на діагностичній основі.

Підвищення кваліфікації вчителів географії: наукова, психолого-педагогічна і методична підготовка.

Атестація вчителів, принципи і форми її організації.

Тема 2. Внутрішній шкільний контроль

Зміст внутрішнього шкільного контролю та вимоги до нього.

Види внутрішнього шкільного контролю: оглядовий; попередній; персональний; тематичний, фронтальний; класно-узагальнюючий.

Методи внутрішнього шкільного контролю: усна перевірка; метод письмової перевірки; метод спостереження навчальних і виховних занять; анкетування; бесіда; вивчення письмової документації вчителя тощо.

Організація внутрішнього шкільного контролю в загальноосвітньому навчально-виховному закладі: контроль за станом викладання навчальних предметів; контроль за станом навчальних досягнень учнів; контроль за веденням шкільної документації.

Розділ 3. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІНСПЕКТУВАННЯ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ, ЕЛЕМЕНТИ МАРКЕТИНГУ ОСВІТИ

Тема 1. Інспектування загальноосвітніх навчально-виховних закладів

Поняття та структура шкільної інспекції, її цілі та завдання.

Функціональні обов'язки інспектора шкіл. Зміст роботи шкільної інспекції. Види шкільної інспекції.

Особливості організації і проведення інспектування. Оформлення результатів інспекторської перевірки.

Ліцензування та атестація загальноосвітніх навчально-виховних закладів.

Особливості роботи шкіл та інших навчальних закладів освіти нового типу. Шляхи удосконалення та перебудови управління закладами освіти всіх типів.

Тема 2. Маркетинг освітніх послуг

Споживання та споживач. Ринок та принципи бізнесу. Ринкові відносини в системі формальної і неформальної освіти в сучасних умовах. Товар, ціноутворення, просування товару до ринку, реклама. Рекламна діяльність навчально-виховних закладів. Методи роботи із споживачами.

Маркетингові дослідження, аналіз конкурентного оточення. Плани діяльності освітнянських закладів як реалізація стратегії і бізнесу. Аналіз ринку інтелектуальної власності в регіоні та країні. Стратегія і маркетингова структура організації. Моделювання маркетингової структури в навчально-виховних закладах нового типу. Маркетинг в позашкільних навчально-виховних закладах.

Методологія розробки маркетингової політики та структури навчального закладу. Вивчення попиту на освітні послуги як основа маркетингової політики. Формування структури і маркетингової політики навчально-виховного закладу в залежності від варіативності навчального плану, його типу і форми власності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Назва												
Тема 1. Назва	20	4	2			14	20	2	2			16
Тема 2. Назва	20	4	2			14	20	2	2			18
Разом за розділом 1	40	8	4			28	40	4	4			34
Розділ 2. Назва												
Тема 1. Назва	20	4	2			14	20	2	2			16
Тема 2. Назва	20	4	2			14	20	2	2			18
Разом за розділом 2	40	8	4			28	40	4	2			34
Розділ 3. Назва												
Тема 1. Назва	20	4	2			14	20	1	1			16
Тема 2. Назва	20	4	2			14	20	1	1			18
Разом за розділом 2	40	8	4			28	40	2	2			34
Разом	120	24	12			84	120	10	8			102

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин	
		Ден.	Заоч.
1	Укладання глосарію (термінологічного словника) з педагогічного менеджменту (45 термінів)	2	2
2	Семінар «Мета, задачі та функції педагогічного менеджменту. Менеджмент та управління»	2	1
3	Розробка і обговорення лекції з менеджменту освіти (за індивідуальними варіантами)	2	2
4	Семінар «Сучасні вимоги до менеджменту освіти»	2	1
5	Кваліметрія у менеджменті. Показники якості роботи освітніх закладів (на прикладі ХАНО)	2	-
6	Підсумковий семінар «Менеджмент освіти: сучасні проблеми і перспективи розвитку»	2	2
	<i>Разом</i>	12	8

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

практичних робіт і семінарів з курсу «Педагогічний менеджмент»

(максимум – 60 балів, залікова сума – 30 балів;

у схемі нарахування балів за практичні роботи вводиться коефіцієнт 0,25)

Практична робота № 1 – «Укладання глосарію (термінологічного словника) з педагогічного менеджменту (кожним студентом - 40 термінів) – **максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.**

За точність визначень глосарію – максимум 7 балів; допускаються 3 неточності або помилки, за кожну з них знімається 1 бал. За якість оформлення – максимум 3 бали; за невдале оформлення знімається 1 бал, за відсутність гіперпосилань – ще один бал.

Практична робота № 2 (семінар 1) «Мета, задачі та функції педагогічного менеджменту. Менеджмент та управління» - **максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.**

За виступ на семінарі – максимум 7 балів, за доповнення виступів інших студентів – 3 бали. Допускаються 3 неточності у виступі, за кожну неточність знімається 1 бал. За кожне доповнення (не більше 3-х) додатково нараховується по 1 балу.

Практична робота № 3 «Розробка і обговорення лекції з менеджменту освіти (за індивідуальними варіантами)» - **максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.**

За виступ в обговоренні – максимум 7 балів, за доповнення виступів інших студентів – 3 бали. Допускаються 3 неточності у виступі, за кожну неточність знімається 1 бал. За кожне доповнення (не більше 3-х) додатково нараховується по 1 балу.

Практична робота № 4 (семінар 2) «Сучасні вимоги до менеджменту освіти» - **максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.**

За виступ на семінарі – максимум 7 балів, за доповнення виступів інших студентів – 3 бали. Допускаються 3 неточності у виступі, за кожну неточність знімається 1 бал. За кожне доповнення (не більше 3-х) додатково нараховується по 1 балу.

Практична робота № 5 «Кваліметрія у менеджменті. Показники якості роботи освітніх закладів (екскурсія в ХАНО)» - **максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.**

За оформлення звіту з екскурсії – максимум 6 балів; допускаються 2 неточності або помилки у звіті, за кожну з них знімається 1 бал; за неякісне оформлення звіту знімається

ще 0,5 бала. За захист звіту – максимум 4 бали; допускаються дві неточності у відповідях на запитання під час захисту звіту, за кожну неточність знімається 1 бал.

Практична робота № 6 (підсумковий семінар 3) «Менеджмент освіти: сучасні проблеми і перспективи розвитку» - максимум - 10 балів, мінімальна залікова сума – 5 балів.

За виступ на семінарі – максимум 7 балів, за доповнення виступів інших студентів – 3 бали. Допускаються 3 неточності у виступі, за кожну неточність знімається 1 бал. За кожне доповнення (не більше 3-х) додатково нараховується по 1 балу.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Денна, годин	Заоч., годин
1	Функції менеджменту та його основні компоненти	8	10
2	Основні вимоги до сучасного менеджера.	8	10
3	Самоосвіта вчителя та її принципи	8	10
4	Види педагогічних планів	8	10
5	Вивчення письмової документації вчителя як вид контролю	8	10
6	Підвищення кваліфікації вчителів географії	8	10
7	Методи внутрішнього шкільного контролю	8	10
8	Контроль за станом викладання навчальних предметів	8	10
9	Види шкільної інспекції	8	10
10	Шляхи удосконалення управління закладами освіти типів	8	10
11	Ринок та принципи бізнесу	4	2
Разом		84	102

Примітка: Названа кількість годин передбачає самостійну (домашню) роботу з виконання запланованих практичних завдань (укладання глосарію, написання й оформлення студентами лекцій для виступу тощо).

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не заплановані

7. Методи навчання

До основних методів навчання належать: лекції з мультимедійними презентаціями, практичні роботи, семінар та самостійна робота студентів згідно з програмою курсу.

8. Схема нарахування балів

Види контролю				
Поточне тестування і самостійна робота	Перевірка практичних робіт	Контрольна робота (1 семестр магістр.)	Підсумковий контроль (семестр маг.)	Сума
15	15	30	40	100

Приклад

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет геології, географії, рекреації і туризму

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

Освітня програма Географія, Людина і природа та туристська робота

Спеціальність 106 Географія

Освітня програма Ландшафтне планування, проектування і землевпорядкування

Семестр 10-й (12-й)

Форма навчання денна, заочна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр

Навчальна дисципліна: педагогічний менеджмент

КОНТРОЛЬНА РОБОТА. Варіант № 1

Максимум – 30 балів (завдання 1 і 2 – по 5 балів; завдання 3 і 4 – по 10 балів)

Студент _____ Група _____ Дата _____

1. Що таке менеджмент як поняття? Чим воно відрізняється від поняття «управління»? (Усі відповіді можна продовжувати на звороті аркуша).

2. Розкрийте суть принципу співробітництва у педагогічному менеджменті.

3. Наведіть приклади адміністративних методів у педагогічному менеджменті.

4. Уявіть, що Ви – директор школи, за фахом – географ. На що Ви звертатимете увагу в першу чергу при моніторингу якості освіти на уроці географії, який проводить учитель Вашої школи (можна продовжити на звороті аркуша).

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол № 15 від 7 березня 2019 р.

Викладач _____ проф. О.О. Жемеров

Зав. кафедри _____ доц. Ю. І. Прасул

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет геології, географії, рекреації і туризму

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

Освітня програма Географія, Людина і природа та туристська робота

Спеціальність 106 Географія

Освітня програма Ландшафтне планування, проектування і землевпорядкування

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр

Навчальна дисципліна: **педагогічний менеджмент****Підсумковий контроль. Варіант № 2**

Максимум – 40 балів (завдання 1 – 10 балів, завдання 2-7 – по 5 балів)

Студент _____ Група _____ Дата _____

1. Оберіть правильні твердження про педагогічний менеджмент (відповідь «так» чи «ні» обведіть кружечком):

№	Твердження	Відповідь	
A	Менеджментом можна назвати спеціальний вид управлінської діяльності, що обертається навколо людини	так	ні
B	Формалізм у навчанні - прагнення впроваджувати механічне, бездумне запам'ятовування правил, законів і т. і. на шкоду їх розумінню й усвідомленню	так	ні
C	Менеджмент уперше виник у сфері медицини, а згодом – у сфері освітньої діяльності	так	ні
D	Доплата за категорію вчителя – один із методів економічного стимулювання у педагогічному менеджменті	так	ні
E	Принцип автономізації управління у педагогічному менеджменті означає повну централізацію управління навчальним закладом	так	ні
F	Чи є задачею педагогічного менеджменту встановлювати вимоги до складу та кваліфікації виконавців, визначених для конкретної діяльності?	так	ні
G	Чи можна прийняти правила Д.Карнегі для менеджера: а) задавайте питання замість наказів; б) дайте людині можливість зберегти своє обличчя	так	ні
H	Розпорядження директора по школі – один із методів психолого-педагогічного впливу в педагогічному менеджменті	так	ні
I	Навчально-виховну роботу класного керівника з учнями не можна вважати ланкою педагогічного менеджменту	так	ні
J	Порада адміністрації школи вчителю - один із методів психолого-педагогічного впливу в педагогічному менеджменті	так	ні

2. Що таке педагогічний менеджмент? Коли він виник?

3. Розкрийте суть принципу співробітництва у педагогічному менеджменті.

4. Чому принцип колективного прийняття рішення є важливим у педагогічному менеджменті?

5. У чому суть адміністративних методів у педагогічному менеджменті? Наведіть приклади таких методів.

6. Поясніть одне із завдань менеджменту, сформульоване американцем П.Друкером: «Розвивати в кожному співробітникові підприємства його потреби та за можливістю задовольняти їх».

7. Уявіть, що Ви – директор школи, за фахом – педагог (не географ). На що Ви звертатимете увагу в першу чергу при моніторингу якості освіти на уроці географії, який проводить учитель Вашої школи

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
 Протокол № 15 від 7 березня 2019 р.

Викладач _____ проф. О.О. Жемеров
 Зав. кафедри _____ доц. Ю. І. Прасул

Критерії оцінювання з курсу «Педагогічний менеджмент»

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно 90-100 балів	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, уміння вільно і правильно виконувати практичні завдання, передбачені програмою, за знання основної і додаткової літератури, за прояв креативності у розумінні та творчому використанні набутих знань і вмінь
Добре 70-89 балів	Ставиться за повні систематичні знання з дисципліни, успішне виконання практичних робіт, засвоєння основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні неточності та незначні помилки
Задовільно 50-69 балів	Ставиться за неповні, але систематичні знання з дисципліни, успішне виконання основної частини практичних робіт, засвоєння основної літератури, здатність до самостійного оновлення знань, але у відповіді студента наявні помилки
Незадовільно Менше 50 балів	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Така оцінка ставиться за неспроможність до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття». – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
2. Закон України «Про освіту». – К.: Генеза, 1996. – 36 с.
3. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика / В.М. Андросюк. – Тернопіль: Екон. думка, 2008. – 216 с.
4. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление / Ю.А. Конаржевский. - М.: Педагогический поиск, 2000. – 222 с.
5. Лунячек В.Е. Елементи технології управління сучасною школою / В.Е. Лунячек. - Харків: Гімназія, 2001. – 112 с.
6. Наукові основи управління школою / За ред. Г.В. Єльнікової. - Харків: ХДПІ, 1991.- 170 с.
7. Рабченюк Т.С. Внутрішкільне управління: Практ. посіб. / Т.С. Рабченюк. - К.: Рута, 2000. – 176 с.

Допоміжна література

1. Айказян А. У пошуках досконалості управління / А. Айказян, Є. Нісевич // Питання економіки. – 2007. - № 2. С. 10-15.
2. Крыжко В.В. Психология в практике менеджера образования / В.В. Крыжко, Е.М. Павлютенков. – СПб, 2001. – 304 с.
3. Куркин Е.Б. Управление образованием в условиях рынка / Е.Б. Куркин. - М.: Новая школа, 1997. – 144 с.
4. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: Навч. посіб. / Т.М. Десятов, О.М. Коберник та ін. - Харків : Основа, 2003. - 240 с.
5. Оношків З.М. Основи школознавства / З.М. Оношків. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. – 176 с.
6. Симонов В.П. Педагогический менеджмент: ноу-хау в образовании: Учеб. пособ. – М.: Высшее образование, 2007. – 357 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт кафедри фізичної географії та картографії.
2. Репозиторій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.
3. Інформаційна база кабінету методики викладання географічних дисциплін.